

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ
ФАКУЛЬТЕТ ХОРЕОГРАФІЧНОГО МИСТЕЦТВА

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього рівня Магістр
зі спеціальності 024 Хореографія

на тему: **«Образ людини війни в рефлексіях мистецтва contemporary»**

Структура кваліфікаційної роботи:

- теоретична частина творчого проекту
- творчий проект – хореографічна сюїта

«Сила тяжіння.2014-2022»

виконавець: здобувач вищої освіти
рівня магістр
денної форми навчання
Альбіна КІРІК

керівник кваліфікаційної роботи:
кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри сучасної та бальної хореографії
Ольга ХЕНДРИК

Харків – 2022 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ I. МАТЕРІАЛИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ СЮЇТИ	5
1.1 Історичні аспекти розвитку війни та її різновиди у світі та в Україні	5
1.2 Сучасні методи ведення війни	11
1.3 Психологічні особливості стану людини в умовах війни.....	15
РОЗДІЛ II. АНАЛІЗ МИСТЕЦЬКИХ АНАЛОГІВ ТВОРЧОГО ПРОЕКТУ ТА ЙОГО ПРОТОТИПИ	19
2.1 Постать людини війни в літературі.....	19
2.2 Інтерпретація образу людини війни в музичному та художньому мистецтві	22
2.3 Образ людини війни в кіномистецтві	24
ТВОРЧИЙ ПРОЕКТ	
РОЗДІЛ I. КОМПОЗИЦІЙНИЙ ПЛАН ХОРЕОГРАФІЧНОЇ СЮЇТИ ...	27
1.1 Провідні характеристики хореографічного твору	27
1.2 Дійові особи та їх стисла характеристика	27
1.3. Лібрето	27
1.4. Розгорнутий зміст	28
1.5. Драматургія	29
1.6. Музичний аналіз	30
1.7. Опис та зображення костюмів	32
1.8. Реквізит	36
1.9. Світлова партитура	37
РОЗДІЛ II. ПОСТАНОВЧИЙ ПЛАН ХОРЕОГРАФІЧНОЇ СЮЇТИ	39
ВИСНОВКИ	49
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	51
ДОДАТКИ	53-56

ВСТУП

Обрана тема є актуальною і в наш час, тому що усе довкола нас має силу тяжіння. Якби не сила тяжіння, то елементарно ходити нам було дуже важко, не кажучи вже про біг, танці та інше. Будь-які два тіла притягуються одне до одного – з тієї лише однієї причини, що вони мають масу. Ця сила називається силою тяжіння або гравітаційною силою. Тяжіння є у всьому, особливо у людських відносинах — симпатії між чоловіком і жінкою, любов, але війна часто розриває зв'язки між людьми і навіть у такі тяжкі часи між нами є сила тяжіння, яка у результаті може з'єднати усіх. Це є основною ідеєю творчого проекту. Показати, що в сучасних умовах, умовах війни люди стають більш згуртованими, а сила тяжіння допомагає їм знаходити один одного, не дивлячись на будь-які перешкоди і відстань.

У сучасному хореографічному мистецтві тема людей війни недостатньо відображена, оскільки останні десятиліття для української та західноєвропейської спільноти тема війни була не дуже актуальною у житті, через це на даному етапі суспільство світу та України стикнулося з великою проблемою, як донести все це до людства. Існують балетні рефлексії хореографів на події другої світової війни, прикладом якого є постановка «Before Nighfall», хореографа Н.Кріста (Nilson Crist), в котрій хореограф піднімає теми нацизму і насилля жертв у момент вторгнення в Європу фашистської армії. Також яскравим прикладом є хореограф П. Бауш (Philippine Bausch) та її вистави, які були поставлені після подій другої світової війни, такі як — «Stuck», «Мийник вікон» — в яких відображується загальносвітові тенденції – падіння Берлінського муру, процеси глобалізації.

Щодо сучасних розгорнутих хореографічних робіт — їх на даний момент майже не існує, мало хто підіймає тему людини війни у мистецтвознавстві на сьогоднішній день, хоча зараз це як ніколи дуже необхідно для усього світу.

Тому висвітлення цієї проблеми є актуальною в наші дні. Простежування і опрацювання такого питання має велике значення для суспільства, оскільки це охоронне, виховне та інші призначення.

Мета – розглянути тему війни та образу людини війни способами хореографічного мистецтва.

Завдання:

- виявити яка історична основа еволюції війни існує у світі та в Україні;
- визначити які форми та різновиди сучасної війни існують сьогодні;
- проаналізувати висвітлення проблеми війни у працях різних творців мистецтва;
- знайти які асоціації та плани вирішення проблеми війни існують у світі;
- розібрати яку саму думку мають сучасні асоціації на проблему війни;
- висвітлити специфічний психологічний стан людини війни;
- розкрити мотиви зародження війни;
- розглянути праці, хореографічні твори, де висвітлюється тема людини війни;
- проаналізувати інтерпретації образу людини війни в творах мистецтва;
- створити хореографічну сюїту «Сила тяжіння 2014-2022», звернувшись до дослідницьких матеріалів, створити композиційний та постановочний плани роботи.

Об'єкт — проблематика війни і людини війни.

Предмет — хореографічна інтерпретація проблеми людини війни.

Методи дослідження обраної теми: історичний, метод дедукції, метод узагальнення, аналітичний, класифікаційний метод, а також метод опису.

Структура і обсяг кваліфікаційної роботи складається зі вступу, двох розділів теоретичної частини та двох розділів творчого проекту, висновків, списку використаних джерел – 21 найменування, 3 додатків. Повний обсяг роботи складає 56 сторінок.

РОЗДІЛ I. МАТЕРІАЛИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РЕАЛІЗАЦІЇ ХОРЕОГРАФІЧНОЇ СЮЇТИ

1.1. Історичні аспекти розвитку війни та її різновиди у світі та в Україні

Багато людей задавалися і задаються питанням, які можуть бути аргументи у прихильників зародження війни, чому війна поширюється і якими саме методами розповсюджується на Землі. За всю історію війн, на нашій планеті, війна скоріше має негативний вплив на розвиток людства, особливо на культурний. Біблія не схвалює війну, тому що війна це в якомусь сенсі ад на землі, яка несе в собі тільки смерті, розруху та нещастя. Деякі вчені припускають думку, що війна це невід'ємна природна частина існування людства. Питання виникнення причин війни є доволі актуальним і в наш час.

Перш ніж почати розгорнуте вивчення проблеми війни, потрібно спочатку ретельно дослідити першопричини з'явлення війни. З давніх часів війна не змогла знайти віддзеркалення в культурних аспектах людей, зародилася війна через потребу розділу ділянок землі, майна, заради безпеки свого племені та бажання забрати те, що є в інших.

Війни протягом своєї історії були майже завжди, потім їх ставало все менше і менше, але вони ставали все більш масштабними. Нажаль, війна займає певне місце і в наші часи.

Науковців, котрі занурювались у тему війни, в її історію, розвиток і причини, достатньо, щоб знайти якісь цікаві та важливі факти. За дослідженням праць А. Річарда (A. Richard), С. Метц (S. Metz) та І. Крип'якевича, які вивчали саме витoki війни в усьому світі та в Україні, на основі таких праць можна знайти характерні особливості появи війни, прогрес війни та саме мотиви війни.

Минуле війни починається ще з анахронічного часу, з епохи, коли тільки почали існувати племена. Згідно з археологічними знахідками, першу війну зафіксовано у Джебель-Сахаба на річці Ніл, на північ від Судану, в 12

тис. до н. е. Інтенсивність збройних конфліктів зростає відтоді, як 6 тис. років тому люди почали вести осілий спосіб існування, з дедалі більшими популяціями [6].

Війна у Стародавньому світі була нормальним станом між державами і конфлікти між націями зазвичай вирішувалися силою. У середньовічній Європі багато великих і дрібних феодалних постійно ворогували і точилося безліч дрібних воєн. З появою в Європі централізованих держав лицарське ополчення поступово замінювалося найманцями, які вербувалися лише під час війни, а потім регулярними постійними арміями. Такі війни, як Тридцятилітня війна, були надзвичайно руйнівними для цивільного населення, але потім наприкінці XVII століття Європа вступила в епоху так званих урядових війн з обмеженими цілями. За цей час розвинулося чітке розуміння законів і звичаїв війни. Бойові дії зазвичай відбуваються на деякій відстані від населених пунктів, що зменшує їх вплив на мирне населення. Війни стали менш руйнівними, але затягнулися надовго без значних результатів. Період урядових війн змінився наприкінці XVIII століття періодами народних воєн, таких як війна за незалежність США та війна за незалежність Франції. Така війна можлива лише за широкої суспільної підтримки. Це призвело до тенденції залучення суспільства до військових дій у певні моменти. Завдяки промисловій революції, з'явилася можливість створювати великі армії добровольців і призовників, транспортувати їх на фронт, забезпечувати їх зброєю, обмундируванням і продовольством, сприяли в другій половині XIX ст. [13]. За масштабом війни діляться на світові (конфлікти планетарного характеру) і локальні (конфлікти місцевого значення). Важливе значення має також поділ воєн на «зовнішні» та «внутрішні».

Стосовно розвитку війни в Україні можна зазначити, що головною їх причиною було також розподілення територій, почалося все ще в античний час. Кінець II тис. до н. е. Із індоєвропейської спільноти виділилося плем'я киммерійців. Воно першим заселило територію України, про що згадують

письмові джерела – «Одіссея» Гомера. Грецькі історики з V століття розповідають найправдивіші розповіді. До Геродота згадки про кіммерійців можна знайти ще в асирійських початках. «Кіммірай» – це асирійське найменування, яке означає «велетень». Ще є інше тлумачення з Стародавнього Ірану — «мобільна кіннота». Кіммерійські племена об'єдналися у велику племінну конфедерацію на чолі з царем і вождем. У них величезна армія, яка складається із загону моторизованої кавалерії, озброєної сталевими мечами та кинджалами, луками, бойовими молотами та булавами. Воювали вони за території. Деякі знахідки доводять – кіммерійці були пов'язані з племенами Приазов'я, Західного Сибіру та Кавказу [18].

Десь у цей час разом з ними в південному Криму існувало населення, яке звалося таврами. Навкруги таврійських поселень вони паланки. Вони воювали разом з іншими племенами – скіфами, проти Херсонеса, яке захопило їх території. Скіфи заснували свою державу на захоплених територіях (територія нинішнього півдня та південного сходу України. Про їх войовничих дух згадував і Геродот: «...Жодному ворогу, що нападе на їхню країну, вони не дають врятуватися; і ніхто не зможе їх наздогнати, якщо тільки самі вони не допустять цього» [8].

Потім на північному Причорномор'ї захопили владу сармати, їх поселення зовсім не було спокійним та мирним, вони перетворили землю на пустелю та винищили усіх скіфів, які залишилися. Через деякий час з'являються племені об'єднання сарматів, які втрачають основну владу на цих землях та з'являються – готи. Готи здійснювали винищувальні набіги на міста. Далі зародилися племена – гуни, битви з готами, яких було описано у знаменитому німецькому легендарному епосі «Пісня про Нібелунгів» [18].

Далі були часи додержавного давньослов'янського періоду. Спочатку військове об'єднання було родоплемінним, рід брав на себе організацію захисту поселень та забезпечував різною зброєю, а керівництво на себе брав у бою князь чи воєвода, але були великі проблеми з дисципліною, простою організацією та погану зброєю, через це програвало готам. Тим не менш

військові слов'яни були сміливі, кмітливі та сильні. Великий відбиток на розвиток війська слов'ян відіграли нормани, тому що вони були складовою війська, де служили деякий час, за який вони впровадили більш досконалу зброю та обладунки (панцирі, металеві лаштунки, шоломи, довгі щити, мечі та списи) та гарну дисципліну, упорядкування війська, взаємодопомога у бою, ці всі згадування можна знайти у «Повісті минулих літ». Про структуру війська дійшло до нас мало. Військо складається з солдатів і очолюється губернатором. Історик Прокопій свідчив: «...всі важливі справи вирішував народ, але за війну відповідав один з верховних воєвод»[19].

Військо періоду Київської Русі було іншим — за часів Київської держави (X-XIII ст.) військо складалося з княжої дружини та народного ополчення. Дружина будувалася за варязьким зразком, але включала вищий стан городян і хлопців, які усвідомлювали необхідність захисту батьківщини. Князь утримував воїнів, платив гроші, залишав справедливу частку завойованого майна, дарував землю. Княжа дружина складалася більше сотні чоловіків, а народне ополчення організовувалось та ділилося за ознаками територій на тисячу, називалося за назвою міста. Було дві дружини – стара та молода, кожного в яких були свої обов'язки, наприклад молода дружина охороняла князя, майно та двір, виконувала адміністративні справи, в той час коли старша дружина керує молодістю та воєводою, обговорює питання господарства та складає боярську раду [14].

Зброя княжої доби буває двох видів: захисна і наступальна. Перший включає обладунки, ланцюгові літери, шоломи та щити, які захищають тіло в бою. Гачковою зброєю є спис, шабля, сокира, лук і стріли. За княжої доби існувало два основні роди війська: збройники і стрільці. Люди, озброєні панцирами, шоломами, щитами, мечами, списами, сокирами. Стрільці використовують тільки лук і стріли, з'являється кіннота, яка розділялася на важку та легку, розвивається український флот. Якоїсь підготовки до походів не було, збиралися військові за наказом князя [19].

Армія Галицько-Волинського князівства була організована традиційним прикладом, трохи відзначалася деякими місцевими особливостями. Через постійну боротьбу князів і вельмож вони не часто могли розраховувати на військову допомогу бояр. Це змусило Данила Романовича провести реформи, під час яких він створив самостійне князівське військо з боярських жінок, набраних із простих людей і малоземельних хлопців. Воно поділяється на важке озброєння «канонири» і легке озброєння «шутери». Ця армія не має єдиного озброєння, але використовує арсенал західноєвропейських зразків[5]. Після зруйнування Києва стало зрозуміло, що «Дерев'яний замок» слабкий проти посиленних засобів нападу, які були доступні масам. Тому, готуючись до битви, цар Данило почав будувати міцну кам'яну фортецю[1].

Українське козацьке військо XV-XIX століття почало існувати з військом запорозьким, армія підтримує країну, захищає її територію, але починаються татарські набіги, які довели військо та українську державу до деградації. Україна входить до прапора Литви, Польщі, Угорщини та Молдови. Основними історичними умовами становлення козацтва як соціального стану та збройних сил є поневолення України під владою Литви, Польщі та ще кочові маси, які грабують, нищать і здирають українців. В саме цей момент в українського народу з'являється бажання бути незалежними та національно свідомими.

Згадки про українське козацтво у письмовому вигляді приходяться на кінець XV — початок XVI ст. Зброя була просто, тактика — локальні війни, мета — добича. Далі козаки створили козацьку фортецю, яка звалася Січ, це була міцна фортеця, яка стала першою в історії України фортецею, яка носила повну назву – Запорізька Січ. Вона поділялася на чорну, військову, генеральну, старшинську та повну раду, керувати міг – гетьман. Козаки рахують один кожного друзями [5].

В якийсь момент запорозьке козацтво змогло піднятися до рівня найкращої європейської армії, також славу на всю Європу отримала піхота,

яка героїчно і мужньо воювала з суперниками, використовуючи особливі тактики бою, і чим ще змогли прославитися козаки – перші, хто використовував метод окопування у землі [11].

Козацьке реєстрове військо було знищено генеральним коранським кулагою Сигізмундом II Августом 2 червня 1572 р., коли коронний гетьман Юрій Язловецький був потягнутий найняти для 300 чоловік із низових козаків. 6 квітня 1783 року запоріжці офіційно вступили на військову службу козаків. Військо поділяється на кінноту («спільну»), піхоту та флотилію (козацька флотилія з Чорного моря) [16].

У 1831 році українські козаки оселилися проміж Бардо, Кальчик на Катринославщині – зараз це знаходиться між Бердянськом та Маріуполем, де заснували два міста — Микольськ і Покровськ, а козацьке військо почали називати Азовським. В цей час утворюється козацька азовська флотилія, яка тримала оборону берегової лінії та пляжів.

Надалі російське військо подавали повстання козаків та переселила багато з них на Кубань, під час чого азовське козацтво було знищено, але як справжні українці козаків це не зламало і вони утворили нову Січ, вигнавши російських втікачів зі своєї території. Після всього, коли почалася війна з османами, то козаки, які отримали назву козаки Ост-Донецькі, об'єдналися з росіянами, після чого де захотів там і залишився [16].

Настала Перша світова війна, де було багато втрат та й руйнування інфраструктури України, саме це позначилося на зародженні армії УНР та становленні незалежної держави. Коли розтороцилася російська імперія на землях України було сформовано багато військових формувань, зокрема загони вільного козацтва, української повстанської армії батька Махна та Червоного козацтва. Остання стала основою збройних сил Радянського Союзу [7].

Коли почалася Друга світова війна на території України створили Карпатську Січ, де українці почали виготовляти зброю. За весь час Другої

світової війни в Україні було знищено приблизно 2, 5 мільйона, українці склали значну частину військових у рядах радянської армії[6].

(УПА) — 14 жовтня 1942 р. вважається датою створення цієї армії, але процес її становлення був досить затяжним, очолював цю армію Роман Шухевич, який був на той момент вже генерал-полковник. Замінив його після смерті Василь Кук, який відкрив партизанську війну з суперниками, фінальний бій УПА трапився 1960 році [7].

Потім настала наша така очікувана незалежність, яку святкуємо ми 24 серпня з 1991 кожного року, саме тоді утворилося Міністерство оборони України, яке існує і в наш час.

Здавалося, що у XXI столітті не може бути місця війні, тим більш в Україні, яка близьиться до європейської демократії, але в лютому 2014 році, після Євромайдану, РФ почала військову агресію, що закінчилась окупацією Криму та частковою окупацією Донецької та Луганської областей. Багато очевидців та доказів було і є, що російські окупаційні війська були на території України, війна на сході України отримала назву – гібридної війни РФ проти нашої держави [4].

Повномасштабне вторгнення в Україну почалося теж у лютому, але вже у 2022 році.

Таким чином занурившись в історію українського війська та інших, можна з легкістю виявити найяскравіші причини війни були поділки територій, винищення племен, націй, які чинили опір. Протягом всього часу українські військові були одними з найсильнішими, найкмітливішими та одними з героїчними в усій історії людства. Вони першими освоїли метод окопування землі, їх боялися багато інших сильних армій світу, вони знали цінність свободи і билися за нашу сучасну незалежність та наші території. Українці — незалежна нація людей, які народилися не рабами чиєсь системи, тому ми являємось частиною тих мужніх українських козаків, яких ніхто не зміг зламати, як тільки не намагався.

1.2.Сучасні методи ведення війни

У ХХІ ст. змінилась і форма ведення війни. Основною формою протистояння між сторонами у класичній (конвенційній) війні є ведення бойових дій із застосуванням зброї і бойової техніки. Вони ведуться у відповідності до норм міжнародного права. Для класичних воєн також характерне економічне, дипломатичне, інформаційне протиборство, але домінуюче значення мають оборонні і наступальні операції на полі бою. За останні сторіччя методи протистояння суперечки змінилося на економічні, політичні та інформаційні методи. З'являється свіжий вид ведення війни DIME, який розшифровується як – конфлікт, а точніше Diplomacy — дипломатія, Information — інформація, ArmedForces — збройні сили, Economy — економіка. Гібридна війна як форма DIME – конфліктів [13].

В останні роки методи, щоб досягнути певні цілі сходяться до дипломатичних та економічних вирішень питань. Сьогодні набули поширення такі слова, як – інформаційна, семантична, економічна, гібридна війна, що відображають нові форми та методи боротьби в різних сутичках, конфліктах, як у середині країни та і на міжнародній арені. Такі види відрізняються від класичної війни.

Різновид конфлікту, в якому одночасно застосовуються методи політичного, економічного, інформаційно-психологічного, силового ураження противника, з використанням спеціальних сил, розвідувальних формувань і диверсій, підтримки та координації дій, сепаратистські незаконні воєнізовані формування, терористичні групи тощо [2].

Визначний намір гібридної війни зовсім не фізичне знищення іншої сторони, а підкорення саме цієї сторони, з використанням ресурсів таких як, людські та матеріальні. Що навпаки не несе в собі класична війна, в якій сторони несуть втрати такі як матеріальні та людські.

Характеристики гібридної війни такі: одночасна атака на критичні території, вразливі частини противника. Незважаючи на розвиток інформаційно-комунікаційних технологій, досить складно забезпечити

ефективну координацію дій регулярних і нерегулярних підрозділів, опозиційних сил на території супротивника та дипломатичного корпусу країни, яка їх підтримує. Все це також має поєднуватися з економічними заходами та інформаційно-психологічним тиском на протилежну сторону тощо. Крім того, інформаційні мережі та системи управління можуть бути вразливими до контрзаходів з боку технологічно оснащених супротивників, а воєнізовані лідери сепаратистів і терористичні групи можуть вийти з-під контролю та спробувати реалізувати свою політику. Цим пояснюється ліквідація чи скасування російською стороною кількох польових керівників і командирів сепаратистів на сході України [2].

У 2014 році РФ розпочала проти України гібридну війну, яка має всі складові DIME — конфлікти. Стійкість класичних сетод до гібридної агресії свідчить про її неефективність. Перемога в сучасній гібридній війні можлива лише за відповідних заходів «гібридного» тиску на противника. Крім того, пріоритет надається політико-дипломатичним, інформаційним, психологічним та економічним методам протиборства, які певною мірою знижують значення військової переваги протиборчої сторони. Водночас при веденні бойових дій важливим є максимальне дотримання норм міжнародного права. Пріоритетом мають бути політико-дипломатичні та інформаційно-психологічні заходи, а за підтримки західних партнерів — заходи економічного характеру. Але не дивлячись на це все навіть гібридна війна не може забезпечити захист від загрози ядерної війни та розвивання більш класичних війн, в наші дні гібридна війна одна із найпоширеніших форм на даний час, тому що вона має інші можливості і менші втрати [3].

Мережево-центрична війна. Підходи до ведення війни як у гібридній, так і в класичній війнах залежать від особливостей науково-технічного розвитку сторін конфлікту. Сьогодні все більшого значення набуває термін «мережево-центрична війна». Прояви мережевих війн відбуваються з кінця 1990-х років. Інша військова кампанія коаліції проти Іраку, операція «Буря в пустелі» в 1991 році, продемонструвала важливість технологічної переваги в

сучасній війні. За допомогою «розумних» бомб, авіаційних і керованих ракет, системи GPS США та їхні союзники розгромили найбільшу на Близькому Сході армію Іраку, яка мала 2200 танків, великокаліберну артилерію, оперативно-тактичні ракети, 1 місяць 10 днів. Хід бойових дій супроводжував інформаційні операції американської сторони, які мали як технічну, так і пропагандистську складову. Суть мережево-центричної війни полягає в досягненні перемоги над ворогом шляхом створення інформаційних, комунікаційних і командних переваг над ворогом. Це передбачає інтеграцію їхніх сил і бойових засобів в єдину інформаційно-комунікаційну мережу, що підвищує їхні бойові можливості. Як уже зазначалося, елементи мережевої війни використовуються з 1990-х років. І це будуть війни майбутнього [2].

Фази ведення мережево-центричної війни наступні:

- досягнення інформаційно-командної переваги шляхом запобіжного знищення систем розвідки та інформаційно-командного забезпечення операцій противника на землі, воді, повітрі та космосі;
- утримайте перевагу в повітрі, проникаючи або знищуючи системи протиповітряної оборони противника;
- знищення сил і засобів збройної боротьби противника без контролю;
- остаточне знищення залишилися вогнищ резистентності.

Ефективна реалізація зазначених заходів передбачає оснащення підрозділів відповідною бойовою технікою та озброєнням, зміни підготовки особового складу, впровадження нових підходів. Ведення бойових дій на тактичному, оперативному та стратегічному рівнях [2]. (Додаток 1)

Таким чином у цьому розділі ми розглянули 3 сучасних метода ведення війни, починаючи з класичної війни, де витрати і втрати обох сторін можуть бути дуже великими, як матеріальними, так і людськими. В сучасному світі оберти набирає гібридна війна, яка несе в собі більше не фізичне знищення противника, як більше підкорення та використання його накопичених

ресурсів. З 2014 року ми самі стали прямими свідками початку такого виду війни на сході України, яка через деякий час переросла у класичну війну з повномасштабним вторгненням на всю територію країни. Також можна порівняти гібридну війну з мережево-центричною, тому що в чомусь можна знайти схожість між ними, але мережево-центрична війна має більш тактичну основу.

1.3. Психологічні особливості стану людини в умовах війни

По-перше, перед тим, як написати особисту думку про психологічні особливості людини в умовах війни та з'ясувати хто така людина війна, хотілося би дослідити основні психологічні особливості стану людини та її поведінки, виокремити ознаки травматичних наслідків цього стану, зрозуміти умови та критерії особистості звернувшись до праць таких, як Е. Річі (A. Richi) та професор Н. Макленнан (N. McLennan).

Війна негативно впливає як на учасників бойових дій, так і на тих, хто не воює, як фізично, так і емоційно. Смерть, поранення, сексуальне насильство, недоїдання, хвороби та інвалідність є одними з найбільш загрозливих фізичних наслідків війни, тоді як посттравматичний стресовий розлад (ПТСР), депресія та тривога є одними з емоційних наслідків. Терор і жах, які поширюються насильством війни, руйнують життя та розривають стосунки та сім'ї, залишаючи людей та громади емоційно засмученими [21].

Сукупні наслідки війни, тортур і репресій часто поширюються на цивільних осіб, які не беруть участі в бойових діях, особливо на тих, хто потрапив у зону бойових дій або був змушений брати участь у пов'язаних з війною діях, таких як вбивства чи згвалтування, проти їх волі. Ельбедур, Бенсел і Бастьєн (Elbeidor, Bensen, Bastian) назвали безпорадних дітей і сім'ї, які пережили війну, «побічно пошкоджене» населення. Крім того, емоційні страждання, пов'язані з війною, можуть виникати не лише через безпосередній вплив небезпечних для життя ситуацій і насильства, але й через непрямі стресові фактори, такі як поранення або смерть родичів чи

опікунів, економічні труднощі, географічне переміщення та постійні порушення повсякденного життя [21].

Основні гуманітарні зусилля у формі програм, резолюцій, конвенцій, кампаній та інтервенцій різноманітних місцевих і міжнародних НУО та агенцій ООН спрямовані на вирішення фактичних і уявних стресових факторів, з якими можуть стикатися люди. Загальним припущенням у розвинених країнах є те, що західні ідеї психологічної травми, терапії та зцілення є універсальними. Тим не менш, Саммерфілд (Samerfield) сумнівається, чи є достатні емпіричні докази того, що західні моделі психічного здоров'я, медичні та технічні рішення, які спрямовані на надання психологічної допомоги особам, що перебувають у складних життєвих обставинах [12].

Коли люди стикаються з загрозами чи перешкодами, вони можуть або піддатися стресовим факторам, або подолати існуючі, стаючи стійкими. Емпіричні дослідження показують, що психологічна стійкість є фактично стандартною реакцією на травматичні життєві події для дорослих і зазвичай опосередкована демографічними та соціальними факторами, що виникають під час і після події. Крім того, як підтверджує дослідження Гарвардського університету, певні захисні фактори, такі як позитивні стосунки та сильна біологічна схильність, можуть допомогти дітям, а також дорослим, вижити та процвітати перед обличчям негараздів. Ймовірно, війни триватимуть і спричинятимуть емоційні страждання. На війні діє багато інших психологічних факторів [21]. Ось лише деякі з них на основі аналізу:

- *помста* –кожна сторона шукає справедливості для останньої несправедливості, нав'язаної їй, і таким чином вони нав'язують іншу несправедливість, і цикл продовжується, часто протягом поколінь;
- *страх* –страх війни породжує війну, неодноразово політики маніпулювали людьми, щоб вони атакували до того, як на них напали, коли такі напади не були задуманими чи можливими;

- *героїзування* – коли лідерів минулого вихваляють як великих за те, що вони очолили масове вбивство своїх «ворогів», його лідерів, та на сьогодні відчуває спокусу записати своє місце в історії через війну;
- *логіка виправдовує емоції* – більшості з нас подобається думати, що ми раціональні та логічні, що наші емоції сліднують за нашим логічним аналізом. Це навпаки: наша логіка використовується для виправдання наших емоцій. Навіть найпростіші емоції можна виправдати логікою дуже передбачуваними способами;
- *групове мислення* – коли група людей збирається разом, вони швидко приймають спільні норми. Якщо група була попередньо відібрана за їхнім спільним поглядом на світ, ці норми не можуть бути оскаржені. Будь-яка інформація, яку розумна, об'єктивна людина могла б побачити, що може поставити під сумнів дисфункціональне мислення групи, переосмислюється групою як доказ на підтримку їхнього мислення. Подібне переосмислення реальності поширене при багатьох психічних розладах. Коли ті, хто має владу, охоплені груповою думкою, це може швидко розпочати та продовжити безумство війни [21].

Війна майже завжди виникає в результаті токсичного коктейлю дисфункціональної психології. Люди, які воюють, — наймолодші, найсильніші та найсильніші, величезна кількість яких гине в боях. Генофонд зменшується для всіх. Після Першої світової війни величезна кількість жінок не могли знайти чоловіка і не мали дітей. Життя великої кількості солдатів, які беруть участь у війні, зіпсовано посттравматичним стресом. Вони страждають від кошмарів на все життя, їхні стосунки зіпсовані, утримувати нормальну кар'єру важко, депресія, тривога, алкоголізм, безробіття, безпритульність і самогубства — усе це частіше у тих, кому не пощастило побачити реальність війни [12].

Щодо моєї особистої думки, то хотілося додати, що людина звикає з часом до всього, адаптується, але спогади, якість відлуння залишається з ним

на все життя. Тільки проживши такі моменти, втративши щось, тільки тоді ми можемо зробити висновки, що важливо у цьому житті насправді, а що ні для кожного з нас. Спираючись на дати початку війни в Україні у 2014 році та повномасштабного вторгнення у 2022 році, у назві творчого проекту хотілося саме акцентувати що судьби людей або тяжіння відбувається у цей період. Обравши назву творчого проекту «Сила тяжіння. 2014-2022» мені хотілося підкреслити саме людей війни, що вони відчують, проживають, як може бути тяжко і боляче втрачати свій фізичний дім, місто, де ти народився чи добився якихось успіхів, але важливіше, які люди поруч з тобою, хто тебе підтримає, допоможе і віддасть останнє, що він має. А дім – це ти, де ти знаходишся, там і твій дім.

Отже, дійові особи у творчому проекті не будуть фальшиво грати і зображати якусь техніку сюїти, а в першу чергу кожен із них несе особистий характер, біль, переживання, яке визвала в них війна, справжні люди війни, які знають коштовність повсякденного життя, які не бояться показатися якось не такими іншим.

РОЗДІЛ II. АНАЛІЗ МИСТЕЦЬКИХ АНАЛОГІВ ТВОРЧОГО ПРОЕКТУ ТА ЙОГО ПРОТОТИПИ

2.1. Постать людини війни в літературі

Війну та опис людини війні можна уявити, бачивши багато різних витворів в мистецтві, але перед тим, як ми уявляємо, перше що в нас в голові з'являється це слово. Велику бібліотеку має світ про війну та людей в ній, є і від першого лиця і від другого, але більшість, хто був авторами цих творів, ті насправді пережили війну, в рядах громадських чи на службі. Тому хотілося привернути увагу до деяких таких творів, щоб більш детально зрозуміти та уявити це, твори нижче – написані на реальних подіях.

Прикладом такого твору є «Земля обітована» («ThePromisedLand») Е. Ремарк(ErichMariaRemarque) – німецький автор, класик втраченого покоління, який здобув педагогічну освіту, 3 роки воював у Першій світовій війні, де отримав поранення, після війни проживав у Америці, Берліні та Швейцарії.

«На Західному фронті без змін» («ImWestennichtsNeues») – книга про нещасні враження війни молодого 20-річного військового. Ця книга була заборонена в гітлерівській Німеччині, а Ремарк був позбавлений громадянства та проголошен як єврей, його сестру було страчено нацистами. Спочатку його твір не хотіли публікувати через це, він уривками публікував його у місцевих газетах, а через рік твір було видано великим тиражом більше мільйона та перекладано 26 мовами у світі. Також він написав 15 романів, серед яких два – про трагедію переслідування євреїв. З 1929 року Україномовні переклади, починаючи з 1929 року багато творів Ремарка перекладано українською мовою, які являються спадщиною німецького класика[9].

«Земля обітована»— роман, опублікований вже після смерті великого німецького письменника, в якому автор описує життя емігрантів Другої світової війни, їх позбавлення, страхи, втрати та розчарування. Доля

німецьких емігрантів у Америці. Вони втекли від фашизму, використовуючи всі можливі та неможливі засоби. Загальна картина складається похмура, навіть трохи моторозна. Хоча вона й не могла бути на той час іншою. Головний герой після незліченних втеч від фашистів, жандармів опиняється в Америці. І тут йому потрібно звикнути до повсякденності: знайти роботу, подбати про житло і їжу. І навколо нього такі ж, як і він: хтось із мріями повернутися до свого коріння після закінчення війни, а хтось вливається в американське життя з думкою про останній притулок [9].

Хотілося б ще приділити увагу іншому твору та автору, написаному на реальних подіях А. Тор (AnnikaThor) «Глибина моря» («The deep sea»).

А. Тор – шведська письменниця, сценарист, кінокритик, автор популярних романів для дітей та підлітків. Її творчість вивчають у школах Швеції. Тор народилася 2 липня 1950 року в Гетеборг — місті, розташованому на південному заході Швеції. Її батьки були євреями. Вони розповідали дочці про жахіття війни, що згодом знайшло відображення у її творчості. Тор експериментувала з жанрами, пробувала писати оповідання, вірші, п'єси. Вона вивчилася на бібліотекаря, якийсь час працювала за фахом, потім виконувала обов'язки секретаря, писала відгуки на кінофільми. 1996 року була опублікована її перша книга — «Острів у морі» («Faraway island»). Головною героїнею стала дванадцятирічна єврейська дівчинка Штеффі, яку разом із молодшою сестричкою Неллі привезли з Відня до Гетеборгських шхерів, щоб захистити від переслідування фашистів. Письменниця зворушливо описала долю втікачок, але при цьому не спотворила фактів. Робота була названа найкращою книгою для дітей та юнацтва, а авторка отримала престижну Серпневу премію та Міжнародну літературну премію імені Януша Корчака.

Після шаленого успіху дебютної повісті письменниця почала регулярно публікувати нові роботи. Незабаром її бібліографія поповнилася кількома книгами з продовженням історії Штеффі та Неллі, а також кількома окремими творами: «Острів у морі» («Faraway island»); «Глибина моря»

(«The deep sea»); «Маяк та зірки» («The lighthouse and the stars»); «Ставок білих лілій» («The lily pond»); «Відкрите море» («The open sea») [10].

Тор живе із сім'єю у Стокгольмі, де продовжує складати дивовижні історії. За роки творчості вона написала кілька сценаріїв для спектаклів та фільмів, орієнтованих на дитячу та підліткову аудиторію. Зворушливі книги Тор вивчають під час уроків літератури у школах Швеції. Саме обравши частину «Глибина моря», в якій описується переселення маленьких дівчат-єврейок з Австрії до Швеції, історія важка і помітно близька до письменниці, але вона при цьому не нав'язує свої ідеї та погляди. Вона дуже природно і просто розповідає про життя людей, дуже не схожих один на одного, але волею долі змушених жити поряд. Тому що час такий, непростий. Герої книги вийшли дуже реальні, можна сказати — об'ємні. Зі своїми достоїнствами та недоліками, переконаннями та розчаруваннями. У книзі розповідається про те, як до спокійної під час війни Швеції приїхали єврейські діти. Їх забрали у батьків, щоб урятувати від загибелі. Тепер вони живуть у зовсім чужих їм людей, серед чужої культури, чужої віри, чужої мови. А від батьків лише рідкісні листи... І головним героїням, сестрам ще пощастило... Я б сказала, що ця книга — про прикордонний період у головної героїні між дитинством і дорослістю, і про швидкий перехід з одного в інше через надто раннє зіткнення з труднощами та жорстокістю світу дорослих [10].

Ці твори наштовхнули мене порівняти деякі події в реальності і в книжці, адже ці твори були написані на реальних подіях під час війни. Спираючись на власний досвід людини війни, яка зустрілась з війною ще у період дорослішання та прочитаного, було нескладно уявити картину творчого проекту загалом, але дуже тяжко морально проживати цей стан усіх, хто колись небудь був у такій ситуації.

2.2. Інтерпретація образу людини війни в музичному та художньому мистецтві

Після слів, які приходять нам на думку і які малюють вже образ в нашому відображенні, можна звернутися на допомогу до художників, які зможуть більш детально донести що таке війна та як вона вплинула на розвиток картини у свій час.

Наприкінці Другої світової війни європейське сумління дивилося на безодню невизначеності, яка призведе до загальної дислокації в динаміці авангарду з довоєнними утопіями того часу, знайденими в стані негативності: антиутопія. Після визволення від чотирирічної німецької окупації та розрухи від свого досвіду війни, Париж незабаром буде витіснений Нью-Йорком як столицею мистецтва. Ще численні художники, письменники і філософи досліджували людське розчарування у французькій столиці, спростовуючи всю трансцендентність, відкидаючи будь-яку форму ідеалізму та виправдання матеріальності і тіла як нове поле художніх операцій [20].

Так було у творчості П. Пікассо (Pablo Picasso) під час воєнних років: після крику проти фашизму в Герніці скульптура *L'homme au moulin* (Людина, що вказує) став давньою іконою нового порядку, оскільки відновив мотив палеохристиянської іконографії, пов'язаної зі спасінням, у якій ягня – поширене в різних семітських традиціях – замінило людину як жертвовного цапа відпущення. Майже інноваційний діалог, який скульптура встановлює з демонстрацією жорстокості та спокути виразно символічний вигляд, що нагадує натюрморти навколо овечих голів над якою Пікассо невтомно працював у 1939 році, ключовому році між громадянською війною в Іспанії і Другої світової війни [20]. (Додаток 2)

Пізніше такі підходи зіткнулися з відчутною та жахливою реальністю, відображеною на фотографіях Л. Міллера (Lee Miller) концтаборів Бухенвальд і Дахау після їх звільнення. Зображення звалених трупів і куп особистих речей, косної матерії зібрані разом, як товари, мали негайний вплив на глобальну візуальну культуру, пов'язану з роботами, створеними художниками в окупованій Франції [20]. (Додаток 3,4)

Про війну можна знайти не тільки в образотворчому мистецтві, а і в музикальному. Німецько-англійський композитор М. Ріхтер (Max Richter) віртуозно перетинає музичні жанри. Він без зусиль поєднує електронну музику з класикою чи бароко. Це робить його альбоми настільки різноманітними та пригодницькими, наскільки вони можуть бути.

Сольний дебют Ріхтера «Memoryhouse», експериментальний альбом документальної музики, записаний з Філармонічним оркестром BBC, досліджує реальні та вигадані історії та історії. Кілька композицій, такі як «Sarajevo», «November», «Arbenita» та «LastDays», присвячені наслідкам конфлікту в Косово, а інші — спогади дитинства. Музика поєднує звуки навколишнього середовища, голоси (зокрема, Дж.Кейджа) та читання віршів Марини Цвєтаєвої. BBC Music описав альбом як шедевр неокласичної композиції [15].

Наприклад, «Sarajevo» з його першого альбому «Memoryhouse» (2002) починається арфою та тендітним оперним жіночим голосом, тоді як оркестр поступово наростає до тріумфальної кульмінації. Ритм медитативної пісні *Untitled Figures* формується електронними бітами, розфарбованими тендітними струнами. Кінематографічний трек «November» починається зі скрипки, яка грає нервову ритмічну мелодію в поєднанні з рахманівським драматичним напруженням оркестру, який грає в його фортепіанному концерті № 2. (Трек використано для трейлера фільм «На диво»). У своїй музиці Ріхтер здатний викликати в уяві широкий спектр інтенсивних емоцій, таких як почуття радості – надії та піднесення, смутку – меланхолії та самотності та кохання – співчуття та туги. Загалом його музика має тенденцію тяжіти до похмурої, інтроспективної сторони, відкриваючи двері до підсвідомих почуттів слухача [15].

Нечасто я зустрічаю композитора, який здатний проникливо та чітко розповідати про процес написання своїх творів. Він робить нотатки ручкою та папером і він шукає аудиторію, щоб завершити його роботу. Саме обравши його композиції для свого творчого проекту, в мене немає сумніву,

що за допомогою рухів, емоцій і його музикою, ідею моєї сюїти буде донесено до глядача в точності. Поринувши у світ образотворчого мистецтва та музикального, можна зробити висновки, що війна вплинула на конкретний образ та мелодію, яку нам може показати чи зіграти автор. Образ нового напрямлення, жахливий зовнішнє, як війна яка несе в собі руйнування у всіх сферах природи, так і ту чутливість, яку ми можемо прочути через музику.

2.3.Образ людини війни в кіномистецтві

Цікавість в українських глядачів до фільмів, кінострічок, документальних фільмів про війну та людей зростає після вторгнення на сході у 2014 році в Україну. На основі реальних подій в Україні та Північній Кореї було знято документально-драматичні фільми.

В. Манський народився 1963 року у Львові. Його перша робота в світі кінематографа з'явилася в 1989 році, і з того часу він зняв більше 30 фільмів. Його роботи були представлені на понад 500 міжнародних кінофестивалях, серед яких можна виділити форуми в Каннах, Сан-Себастьяні, Роттердамі, Карлових Варах, Берліні, Амстердамі, Обергаузені, Сан-Франциско, Мюнхені, Торонто, Монреалі, Краків, Ріо-де-Жанейро, Лісабон та багато інших. Він отримав понад 100 нагород і премій за кордоном, серед яких нагорода за найкращу режисуру та Гран-прі на Варшава. Найкраща режисура в Локарно, DocAviv (Ізраїль). Його фільми неодноразово демонструвалися на провідних телеканалах практично всіх європейських країн, а також в Японії, Австралії, Китаї, Канаді, Південній Кореї та інших країнах [17].

З 1996 року Манський працює над проектом, спрямованим на архівування аматорських приватних відеофайлів, знятих за часів колишнього СРСР з 30-х по 90-ті роки ХХ століття. Таким чином ми маємо унікальні архіви одних-єдиних фільмів — свідчень особистого життя радянського суспільства. З 2014 року живе і працює в Латвії.

Яскравим прикладом таких стрічок є: «У променях сонця», «Рідні». Документальне кіно «У променях сонця» оповідає про життя

північнокорейської дівчинки на ім'я Джин-Мі. Восьмирічна школярка живе у Пхеньяні. Режисер Манський давно мріяв зняти картину, яка реально відображає події, які відбуваються в самій закритій у світі країні. Щойно почалися зйомки, документалісту спробували нав'язати постановочний сценарій, який повністю спотворює справжні факти. Сім'ю героїні тимчасово переселили з убогої кімнатки у велику простору квартиру. Батько Джин-мі, журналіст за професією, таємниче перетворився на успішного інженера. Герої фільму, сидячи за накритим столом, боялися торкнутися їжі без дозволу північнокорейських товаришів. Однак, незважаючи на численні перешкоди, режисеру вдалося зняти чесне кіно. Фільм набув скандальної слави ще до виходу на екран. Кінематографісти інших країн гідно оцінили роботу Манського. Його фільм отримав кілька престижних призів на європейських кінофестивалях [17].

Хотілося мені також приділити увагу другій кінострічці «Рідні», яку кінорежисер зняв у 2015 році після вторгнення на схід України у 2014 році.

Фільм «Рідні» — це, як сімейний фотоальбом, діалоги та монологи сімейства, за якими можна слідкувати, як за столом, люди якого знаходяться по всій Україні – від Донбасу до Львова. Різні люди – різні погляди, що свідчить фільм, розмови між людьми, які в Криму та у Львові трохи напружені. Фільм про демократичні цінності, про те, як легко і швидко може завестися пропаганда в твоєму домі, про міфи радянського початку, яким користується російська пропаганда. Ця кінострічка про вміння чути та слухати різні сторони, але тверезо розуміти, де правда. «Я хотів зрозуміти дещо про минуле моєї країни, сім'ї» — так Манський прокоментував свій фільм [17].

Дуже багато фільмів знятих про війну, але не так багато про людей, які пережили та переживають її зараз. Різниця кінострічок про війну між іншими жанрами фільмів, в тому, що майже усе зняте у фільмах було на реальних подіях. Подивившись такі фільми, розумієш, що нав'язана думка та пропаганда є самою тою отрутою для деяких людей, які вже не зможуть

зрозуміти чому війна це погано. У фільмах про війну ми можемо замітити мінімалізм, який пронизливо проходить через всі кінострічки, саме тому мною було обрано використати у прийомах сценічного оформлення творчого проекту – мінімалізм. Недостача вистав, номері, сюїт в цьому напрямлені веде до деградації людей, які не розуміють усю важливість даної теми, як війна. Мені хочеться розкрити таку тему через сучасний танець в балетній хореографії.

ТВОРЧИЙ ПРОЕКТ

РОЗДІЛ I. КОМПОЗИЦІЙНИЙ ПЛАН ХОРЕОГРАФІЧНОЇ СЮЇТИ

1.1. Провідні характеристики хореографічного твору

Тема: любов — безмежний всесвіт

Ідея: не дивлячись на війну — любов об'єднує закохані серця

Вид: сучасний танець(контемпорарі).

Жанр: драматично-ліричний

Форма: хореографічна сюїта

Час дії: 21 століття, 2014 рік — осінь; 2022 рік — зима

Місце дії: Україна, Донбас; Харків; усі інші міста країни

1.2. Дійові особи та їх стисла характеристика

хлопець(головний персонаж): мужній, відчайдушний, сміливий, спритний та добрий.

дівчина(головний персонаж): спокійна, вродлива, розумна, сповнена любов'ю до рідного краю.

люди(16): згуртовані, сміливі, налякані, виснажені, спантеличені.

1.3. Лібрето

2014 рік. Ранній ранок в українських містах, де все квітне та пахне надією на майбутнє та в один момент все змінюється. Починається вторгнення на нашу територію на сході України. Люди налякані і не знають, як діяти і що робити, вони виходять на протести з прапорами України, але їх розганяють. Починається довга і затяжна окупація цієї території.

2022 рік. Ранній ранок в українських містах, де в кожного були плани на майбутнє, які руйнує масштабна війна на усіх напрямках України.

Усіх людей війна розкидає на велику відстань, закохана пара не виняток. Дівчина та хлопець намагаються пройти все разом, але врятоване життя одного-більше ніж нічого, вона біжить від війни не знаючи, що буде у майбутньому. Закохані серця намагаються знайти ниточки зв'язку та пройти усі випробування разом.

1.4. Розгорнутий зміст

Частина 1. 2014 рік

Ранок українського міста мільйона троянд, усі поспішають на роботу, школу, університет, ніхто не очікує ні на що, як раптом хтось проголосив, що тепер це не українське місто. Усі в паніці не розуміють чи йти на роботу, чи збирати речі, що взагалі буде далі? Багато людей їдуть з міста, не знаючи нічого, починається війна.

Частина 2. 2022 рік

Ранок в Україні. Багато хто переїхав зі сходу України в різні українські міста за цей час. Ніхто в житті б не подумав, що війна може знову з'явитися в їх житті та житті інших людей, які не знали ще це. Нажаль, вранці усі українці прокинулися від звуків вибухів в усіх містах нашої країни. Люди в паніці побігли знімати гроші, в супермаркет, хтось почав їхати з міста, а хтось залишився вдома чи пішов у сховище. Закохана пара, у місті біля кордону, побігла у метро, щоб сховатися від ракет, там вони зустрічають багато людей, усі один одному допомагають. На їх шляху вони зустрічають: тварин, дітей, людей похилого віку і просто старших за них людей. Вони тримаються разом, але покинути місто може тільки дівчина. Вона їде в невидовому напрямку до безпеки. Хлопець залишається і допомагає усім тим, хто цього потребує, але з часом їх розлука стає все довше і довше, тоді він покидає свій дім і вирушає у шлях повний труднощів, щоб знати своєю улюблену.

Частина 3. Дім — де ми

Хлопцю у пошуку дівчини здається ніби вона близько і її силует супроводжує його в правильному напрямку до неї, мов тінь. Багато людей навкруги, хтось вже знайшов вихід і почав жити заново, переїхав в іншу країну чи місто, а хтось все ніяк не може відкрити інші двері у відчаї свого горя. Деякі ниточки проводять його скрізь різні міста до своєї коханої, не дивлячись на війну, яка продовжується. Закохані серця знайшли один одного і почали будувати свій новий дім, дім — це де серця разом.

1.5. Драматургія

Частина 1. 2014 рік

Експозиція. На сцену з'являються усі учасники сюїти

Зав'язка. Усі покидають сцену, виходять дівчата

Розвиток дії. Починається паніка, одні учасники з'являються, інші покидають сцену

Кульмінація. Усі учасники з'являються на сцені пробігаючи колом і завмирають.

Фінал. Дві картини на сцені: одна сторона залишається, друга сторона сцени збирається та їде.

Частина 2. 2022 рік

Експозиція. По дві пари учасників по черзі з'являються на сцені

Зав'язка. Головні персонажі виходять на сцену

Розвиток дії. Взаємодія учасників з головними персонажами

Кульмінація. Дівчина(головний персонаж) покидає сцену, залишавши усіх учасників на сцені

Фінал. Хлопець(головний персонаж) залишається наодинці на сцені

Частина 3. Дім — де ми

Експозиція. Хлопець(головний персонаж) переміщується на сцені, через інших учасників

Зав'язка. Декілька учасників залишаються на сцені на двох половинах

Розвиток дії. Виходять головні персонажі

Кульмінація. Хлопець(головний персонаж) знаходить дівчину(головний персонаж)

Фінал. Головні персонажі разом покидають сцену

Загальна драматургія

Експозиція: Люди, які біжать або залишаються у війні

Зав'язка: Люди, переживають переселення другий раз

Розвиток дії: Закохана пара стикається з учасниками

Кульмінація: Пошук дівчини

Розв'язка: Дім — та де наше кохання та серце

1.6. Аналіз музичного матеріалу

У музичному матеріалі має бути присутня ліричність, плавність, чіткий ритм, який дуже гармонійно змінюється протягом всієї мелодійної лінії.

Мелодія повинна донести до глядача повну емоційну картину. Почувши музичні твори «November» та «OnTheNatureOfDaylight» у виконанні Макса Ріхтера я з упевненістю вирішила, що це те що мені потрібно!

До творів Ріхтера входить «November», пронизливо атмосферний, надзвичайно м'язистий (рівномірний), трек, пов'язаний з війною в Косово. Спочатку він був записаний Ріхтером як частина його першого сольного альбому, випущеного BBC Memoryhouse 2002 року. У «OnTheNatureOfDaylight» — проста тема, яка повільно розгортається на низьких струнах, доки не зазвучить скрипка з додатковою мелодією у вищому регістрі. Ріхтер за клавіатурою додає підземну басову лінію для додаткової вагомості, а високо над іншою скрипкою. З усіма елементами, пов'язаними між собою – і чутливо зіграними членами AmericanContemporaryMusicEnsemble – твір м'яко коливається, посилюючи інтенсивність. Знову Ріхтер протистоїть насильству заспокійливою, вдумливою музикою. Його балет «Infra» — це роздуми про теракти в лондонському метро 2005 року. Це також музика про подорожі, пояснює

Ріхтер, кажучи, що його надихнув меланхолійний цикл пісень Шуберта Winterreise (Зимова подорож).

У важкі часи музика тихого Ріхтера може здаватися безпечною гаванню, місцем для особистих роздумів або гостинним утилітарним простором для очищення розуму. Також у сюїті будуть використані музичні паузи.

Музичні інструменти «November» :

Скрипка, діапазон: В3-Ф6 Фортепіано

Музичні інструменти «OnTheNatureOfDaylight» :

Скрипка, діапазон: F4-F6 Фортепіано

Частина 1

Композиція «November»

Музикальний розмір: 4/4

Лад: мінорний

Темп: повільний та помірний, з розвитком у кульмінації

120 тактів тривалістю 6 хвилин

Протягом усієї композиції музичний супровід здійснює оркестр.

Музика починається не одразу, спочатку присутній прийом паузи, потім з'являється початкова мелодія композиції, яка буде розвиватися протягом усієї тривалості композиції, з додаванням інших інструментів до кульмінації.

Одним із основних інструментів у цій композиції є скрипка, останні такти музики йдуть на затихання та стихають усі інструменти переходячи в другу частину сюїти.

Використовується елемент паузи, без музики.

Частина 2 та Частина 3

Композиція «OnTheNatureOfDaylight»

Музикальний розмір: 4/4

Лад: мінорний та мажорний

Темп: повільний та помірний, схожа тема, як була у першій частині

108 тактів тривалістю 6 хвилин 15 секунд

Після першої частини застосовується музикальна пауза на 2 хвилині 10 секунд, потім з'являється музика і починається розвиток, набирання сили та додавання інструментів до кульмінації, напруження та помірне стихання на закінчення композиції.

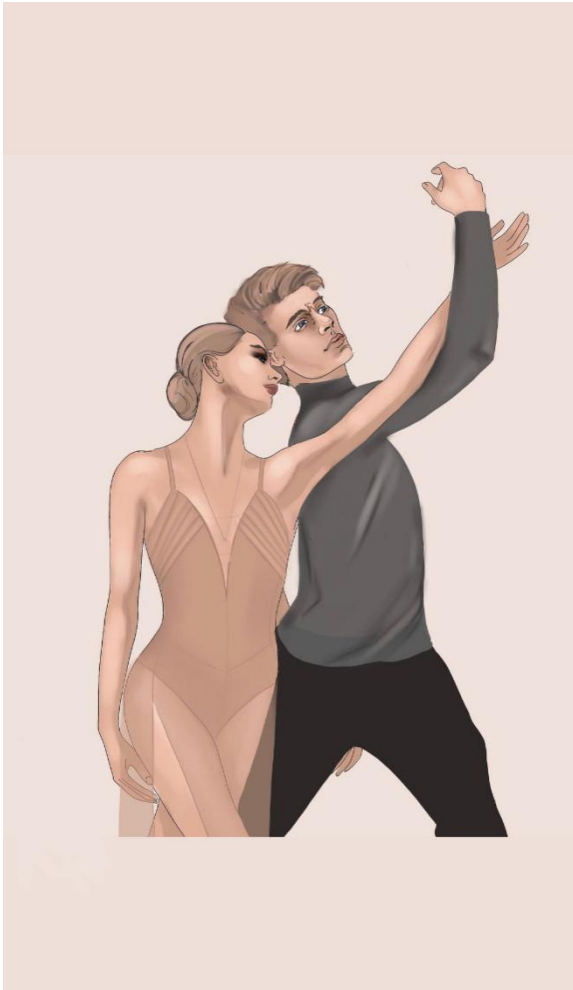
Використані паузи у музиці.

1.7. Опис та зображення костюмів

Жіноча сорочка зшита з білого шифону; рукав широкий, що закриває лікоть; купальник з сітки коричневого кольору.

Чоловічий костюм зшитий з білої бавовняної тканини з додаванням еластину; верх сорочка з рукавами, прямий, пройма глибока; низ штани, до щиколотки. (головні персонажі)

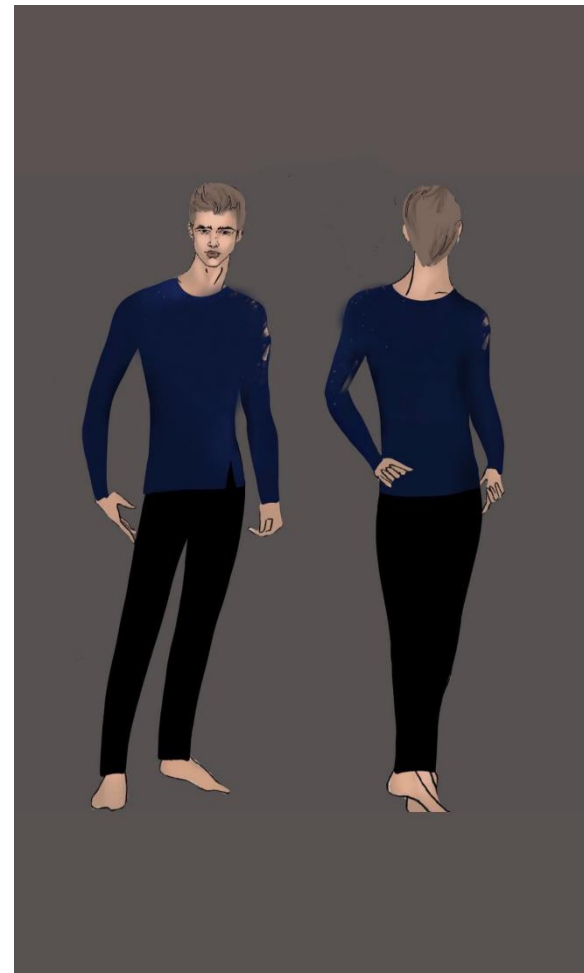

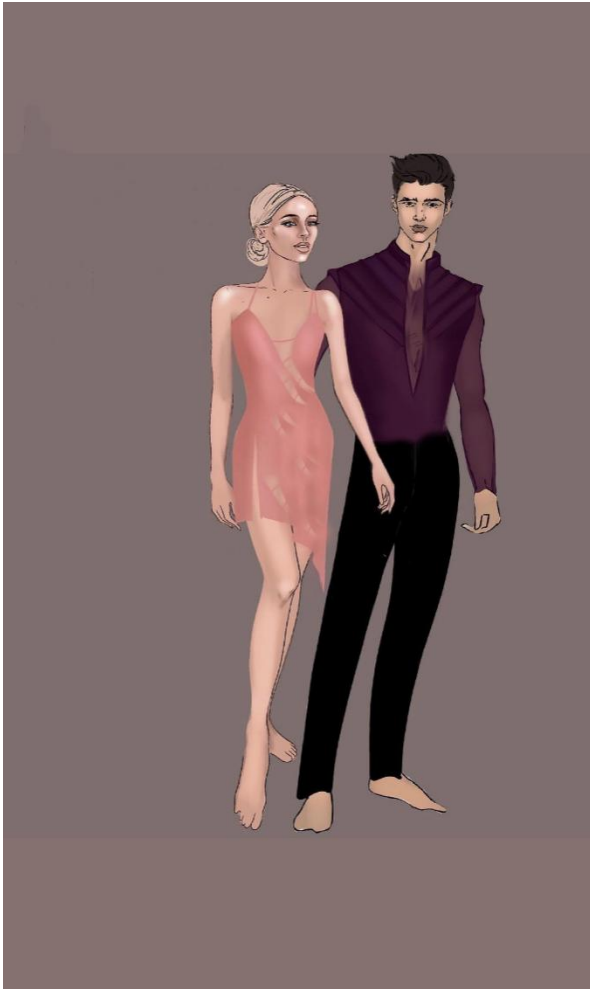
Сукня виготовлена із шифонової тканини тілесного кольору. Купальник має бретелі з обох сторін; талію перехоплює шифонова тканина, яка переходить у юбку; довжина костюма нижче коліна.

Чоловічий костюм зшитий сірої тканини з додаванням еластину; верх сорочка з рукавами; низ штани чорні, до щиколотки. (по 2 пари костюмів)

Штани прямі, вільного крою виготовлені із еластину з бавовною; верхня частина костюму — це сорочка, виготовлена із такої ж тканини; колір костюма має строгі відтінки синього кольору які поєднуються в палітрі з чорним кольором. (1 пара костюма)

Шта

Сукня виготовлена із шифонової тканини блідо-рожевого кольору. Купальник має бретелі з обох сторін; талію перехоплює шифонова тканина, яка переходить у юбку; довжина костюма до коліна.

Чоловічий костюм; штани чорні прямі, вільного крою; верхня частина костюму фіолетова сорочка; (по 2 пари костюмів)

Ж

іночі

й костюм виготовлений із шифонової тканини двох шарів: червоного і синього. Талію перехоплює шифонова тканина з відкритою спиною; довжина костюма нижче коліна.

Чоловічий костюм виготовлений із еластичної тканини двох шарів: червоного і синього; крій комбінезоном; штани до щиколотки. (по 2 пари костюмів)

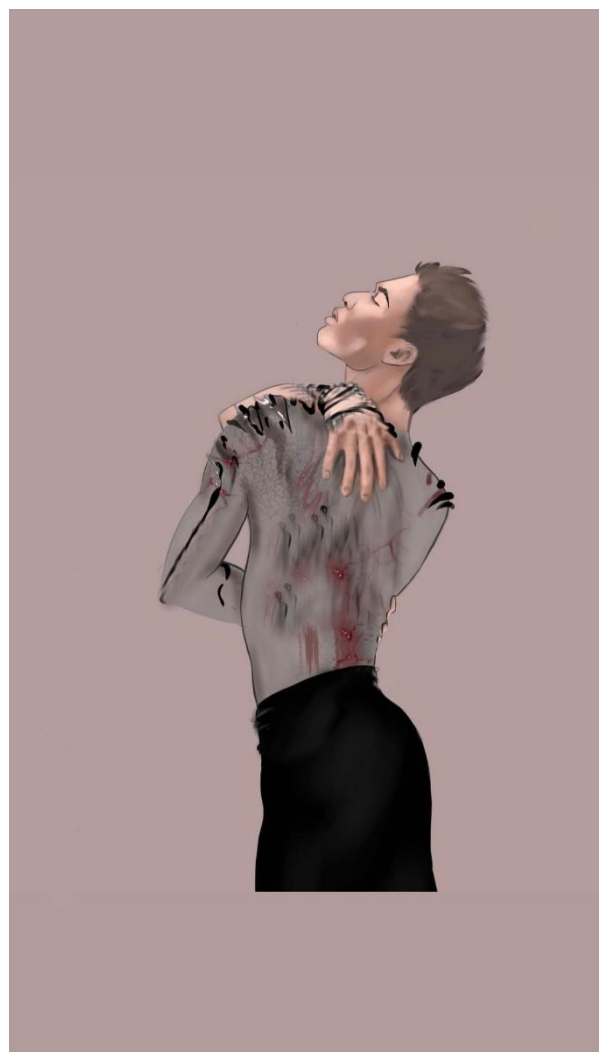

Жіноча юбка зшита з фіолетового шифону; зверху топ полу прозорий, на правій руці тканина ; довжина юбки до коліна.

Чоловічий костюм виготовлений із еластичної тканини фіолетового кольору верх та штани чорного. (по 2 пари костюмів)

Ш
тани
чорні

прямі, вільного крою виготовлені із еластину з бавовною; верхня частина костюму — цесорочка сірого кольору; колір костюма має відтінки сірого кольору
які поєднуються в палітрі з червоним, чорним та карамелевими кольорами.

1.8. Реквізит

Двері

Валізи

Плед

Рюкзак

к

Нитка

1.9. Світлова партитура

Частина 1

0:00-0:32 — Вмикати загальне світло білого кольору у формі круга. Під кінець світло повільно згасає.

0:33-1:05 — Світова пушка білого кольору проводжає учасників з правого верхнього кута куліси по діагоналі до центру та залишається.

1:06-2:00 — На сцені загальне світло блідо-жовтого кольору. На кінець переміщення пушки до правої частини сцени.

2:01-2:48 —Затемнення сцени на 2 частини сцени, вмикається одна частина сцени кожні 30 секунд, інша гасне.

2:49-3:30 — Загальне світло голубого кольору.

3:31-4:10 — Загальне світло білого кольору.

4:11-5:19 – На сцені загальне світло білого кольору. На останній такт гасне.

Частина 2

5:20-5:38 — З'являється світло слідкує за переміщенням солістів у білому кольорі.

5:39-6:28 — Загальне світло на сцені білого кольору.

6:29-7:06 — Проводити променем солістів, загальне світло залишається на сцені.

7:07-8:48 — Світло за задником, зробити ефект тіні, передній план вимикається.

8:49-9:26 — Світові пушки білого кольору слідує за головними персонажами.

9:27-10:20 — Світові пушки напрямлені на центр сцени на головну героїню. На стихання музики вимикається світло.

Частина 3

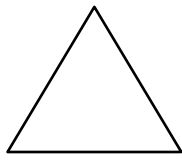
10:21-10:33 — Загальне світло білого кольору, потрохи з'являється на сцені. Промінь світової пушки на центрі сцени

10:34-11:49 — Загальне світло голубого кольору.

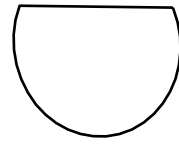
11:50-12:30 — Світло білого кольору на всій сцені, промені білого світла на солістів, на останній такт затемнення.

РОЗДІЛ II. ПОСТАНОВЧИЙ ПЛАН ХОРЕОГРАФІЧНОЇ СЮЇТИ

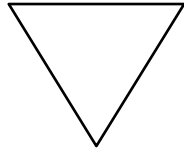
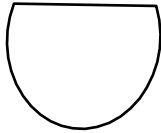
Умовні позначення:

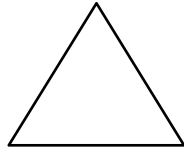
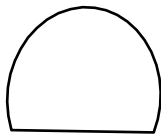
— хлопець

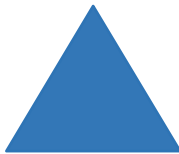
— дівчина

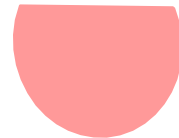
— обличчя

— спина

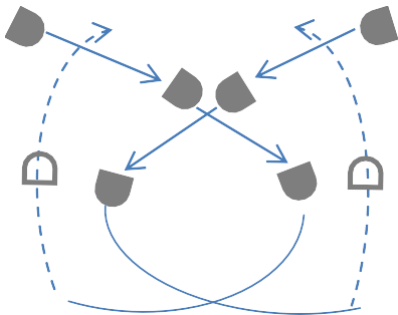

—
хлопець(головний
персонаж)

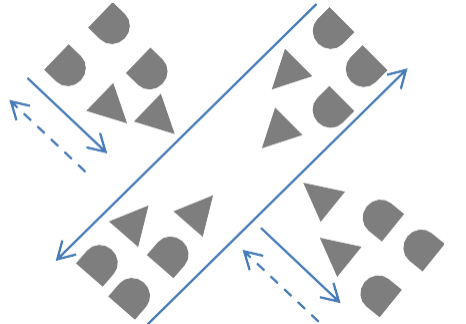
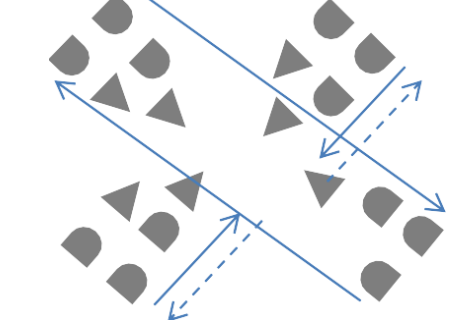
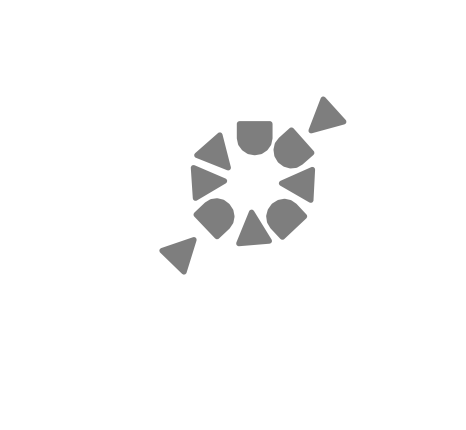
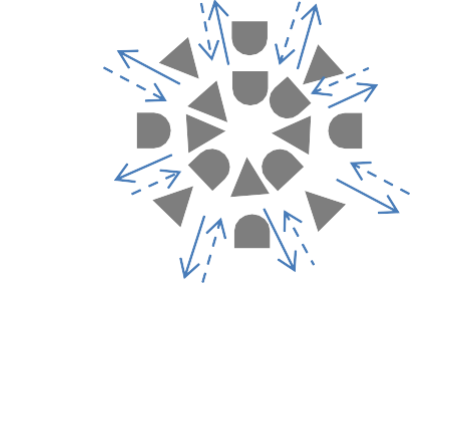

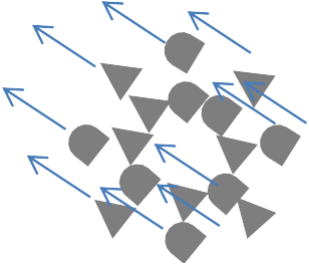
—
Дівчина(головний
персонаж)

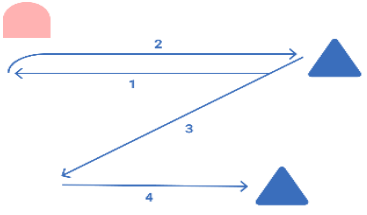
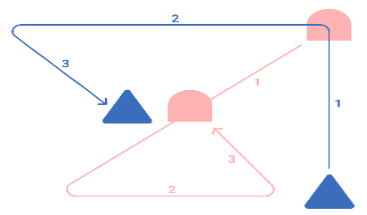
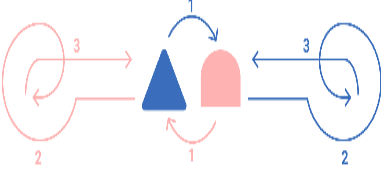
ПОСТАНОВЧИЙ ПЛАН

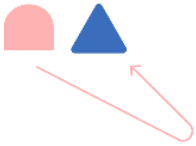
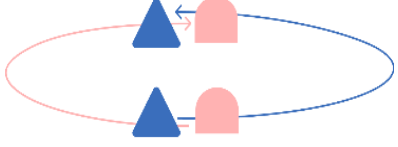
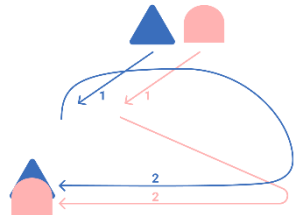
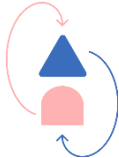
Малюнок	Анотація до дії
	<p>1–4 т-т. т. виконавці знаходяться на сцені на пр. коліні, рр. 2 виконавця в низу: portdesbras (п.п.-II-III-A).</p> <p>5–8 т-т. всі виконавці разом: portdesbras (п.п.-II-III-A). На останній такт перехід до іншого малюнку.</p>
	<p>9–14 т-т. танц. комб.(1), що засноване на напівкругових рухах рр., нахилах та вигинах тулубу, нн.– passé, développe à la seconde.</p> <p>15–20 т-т. відхід виконавців кроками зі сцени.</p>
	<p>20–32 т-т. поява людей на сцені. Вихід виконавців через одного на сцену: 2 кроки вперед, tombée в бік, крок прямо; танц. комб.(1a) з додаванням напівкругових рухів тулубу, у нн.: relevé, м'які battement développé.</p> <p>33–34 т-т. перехід до малюнку</p>
	<p>35–55 т-т. т. вихід виконавців продовжується основним кроком, заводячи кола в правліка;</p> <p>Виконавці у діагоналі по черзі на 36–55 т-т. виконують: випад в сторону, у вихідну позицію, поза;</p> <p>55–65 т-т. так само, тільки разом, змінюючи ракурси та пози;</p>

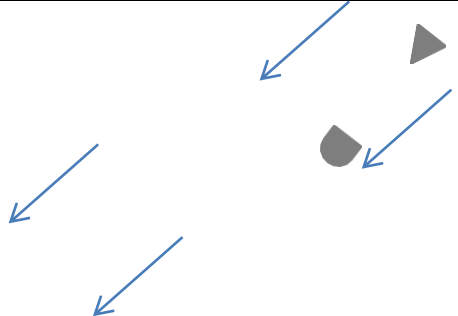

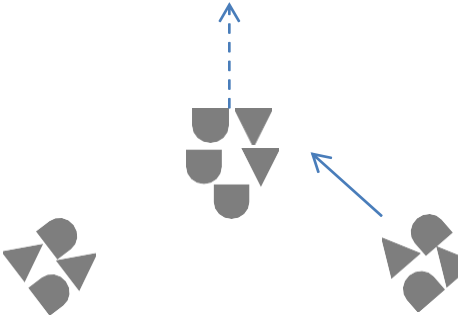
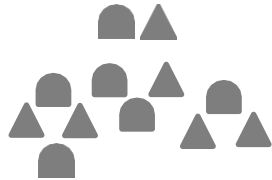
	<p>65–70 т-т. перестроювання 70–72 т-т. стрімкийбіг вперед</p>
	<p>72–86т-т. танц.комб.(2):pp.В-III-Vвнизу; нн. крок, passé, tombée, bollchange; так само зіншої ноги, загалом 3 рази; gr.battementjette,artch,drope,півколу тулубом, tortions.</p>
	<p>86–90 т-т. переміщення у просторі: 3 кроки,півоберту– 2рази; 90 т-т. випад на коліно вперед, крок, passé pp.III, ball change;58 т-т. 7 кроків, pp. Vвнизу-IIIпочергово зі зміноюракурсу тулуба; 91–93 т-т. 7tourchaines; 94–95 т-т. tombéeverед, зміни з акцентом 3поз</p>
	<p>96–108 т-т. танц.комб.(2а) з додаванням saute,sissonouverte, круг pp.у повітрі через lowbackпоIIпозиціїнн.,layout.</p>

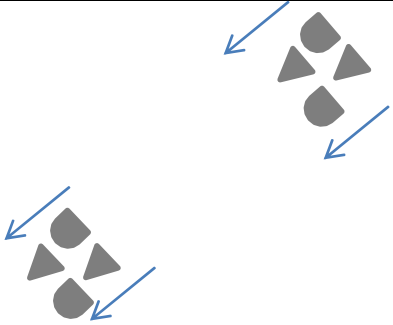
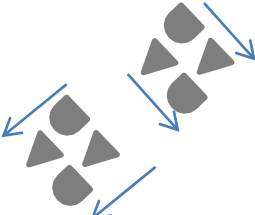
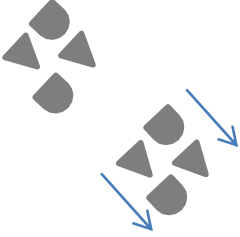
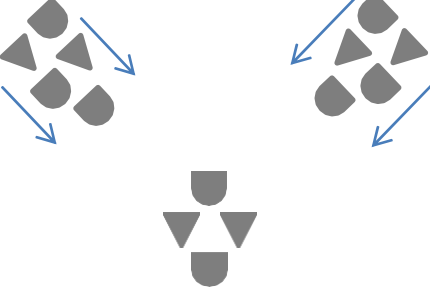
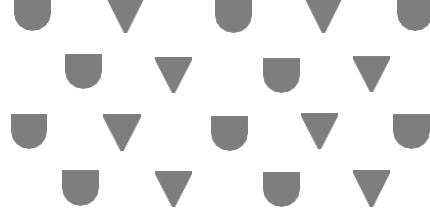
	<p>109–111т- т.переміщення у просторі: 2 кроки вперед, tombé в бік, крок прямо;</p>
	<p>111–113т-т.переміщення у просторі: 2 кроки вперед, tombée в бік, однойменно р. вперед, крок прямо; 114т-т.біг на інший малюнок.</p>
	<p>115–117т- т.танц.комб.(3) побудована на прийомах waves, body roll, drop— recover; елементах soutenu, tournant, dégagés, battement développé, kick, brush; робот і р. у лінійних та кругових просторових вихрухах.</p>
	<p>117–118 т-т. 4 tourchaines із кола, tombée прямо, поза; 4 tourchaines у центр кола, tombée прямо, поза; 118–119т- т.виконавці зовнішнього кола продовжують 4 tourchaines, tombée, поза; інші: grand plié, sauté, падіння, перекидання, назад.</p>

	<p>120–122т- т.крокуplie,soutenuentournant,jetepassé,лабільний поворот–2 рази. Без музики</p>
	<p>123 т-т.біг,відхідзісцени. Без музики</p>
<p>Частина 2</p>	

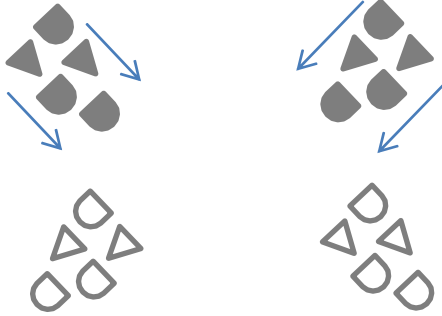
	<p>1-3 т-т. виконавець(рожева)знаходиться на сцені, (синій) виходить. танц.комб.(4)побудовананаізоляційнихрухахтулубу,елементахmessaround, shake, flatstep, flick, pencilturn, touchturn.</p>
	<p>4-8 т-т. танц.комб.(5)побудовананаелементахtiltzпівобертотом,corkscrewталабільні повороти; développéendehors вперед-назад,grandebattementdehorsetparallèleзпереносом ваги у великих випадках; прийомахflyinglowзрозтягуваннямпериферії.</p>
	<p>9-13 т-т. взаємодіють один з одним акцентовані2позивсіхвиконавців:pp.ІІІ,к-cartch; повернутись – крок pp. contraction,крокpp.ІІrelease.</p>

	13-15 т-т. Переміщення бігом до нього
	16-20 т-т. Переміщення по колу танц.комб.(1б),щозасновананананпівкругових рухах рр., нахилах та вигинахтулубу,нн.— passé,développe alaseconde.
	20-24 т-т. Переміщення удвох у простору підтримкою проносить по сцені.
	24-27 т-т. Переміщення у просторі удвох по діагоналях рухами soutenuenturnant, dégagés.
	28-30 т-т. тиша Зміна по півколу до кінцевої точки головних персонажів
	У тиші та темноті покидають сцену

	<p>31-33 т-т. вихід бігом першої групи виконавців. Танцювальна комб. (4а) зі зміною ракурсів та додаванням 3,5 точок на підлозі.</p>
	<p>34-35 т-т. рух triplet, ballchange. 36-37 т-т. відхід першої групи виконавців зі сцени.</p>
	<p>38-40 т-т. вихід другої групи виконавців на сцену рухами ballchange 3р.; triplet. 41-42 т-т. повернутись – крок прр. contraction, крок прр. Prelease.</p>
	<p>43-44 т-т. перміщення виконавців ballchange з подняттям прр. III 45-48 т-т. танц. комб. (6) другої групи виконавців побудована на рухах triplet, ballchange, point-flex, brush; dégagés з акцентом на швидкості; ronds de jambe на підлозі та у повітрі; développés, enveloppés. Retirés з падінням; raccourcis;</p>

	<p>49-50т-т.вихідтретьоїгрупитripletзподняттям рр. III; 3 виконавця другої групивідходятьзісцени</p>
	<p>51 т-т.переміщеннягруп:вихід четвертої групи,відхідтретьоїгрупитripletзподняттямрр. II I.</p>
	<p>52т-т.переміщеннягруп:вихідп'ятоїгрупи,відхідтретьоїгрупитripletзподняттямрр. III.</p>
	<p>53 т-т.вихідвсіхвиконавцівнасценугрупитripletзподняттямрр. III.</p>
	<p>54-58 т-т. танц. комб. (6а) з додаванням tiltз півобертом, corkscrew та лабільні повороти;messaround,shake.</p>

	<p>59-62 т-т. переміщення у малюнок: пр.н.Збраш упадання, пр.р. V в низу, II, III, T. так Зразизрізнихніг.</p>
	<p>63т-т.кінцева позарр.III,к-cartchoбличчям.</p>
	<p>Частина 3.</p>
	<p>63–65 т-т. вихід дівчини(головний персонаж) Імпровізаційначастина.</p>

	<p>66–68т- т.танц.комб.(1б),щозасновананананпівкругови х рухах пр., нахилах та вигинахтулубу,нн.– passé,développe alaseconde.</p>
	<p>69–71т- т.діагональніпроходкичерезодногонцентрі сцени,основнийрухtripleette.</p>

	<p>72–73 т-т. перехід на малюнок, рух triplete. 74–78 т-т. танц.комб.(7)побудовананаприйомах waves, drop–recover; елементахsoutenuenturnant, dégagés, battementaveloppé, вихилясникпростий, kick, голу бецьнизький, brush, підбивка, тинокмалий; роботіpp.улінейнихтакруговихп росторових рухах; rondsdejambена підлозітауповітрі; développés, enveloppés; retiré sз падінням; raccourcis; дівчина покидає сцену</p>
	<p>79–80 т-т. зміна малюнку, основний рух triplete.</p>
	<p>81–83т-т.основнийрух2 triplete, 4tourchaines. Вихід на сцену головного персонажа</p>

	<p>85–88 т-т. дозадо рух 2 triplete, pp.. Внизу- IIIпочерговозізмінююракурсутулуба; 2tourchaines.</p>
--	---

	
	<p>89–99т-</p> <p>т.танц.комб.(7а)звикористаннямприйомівполіфонії</p> <p>Вихід на сцену головного персонажа дівчини</p>
	<p>100-106 т-т. зміна малюнку, рух 2 triplete, pp.Внизу-</p> <p>Шпочерговозізмінююракурсу тулуба; 2</p> <p>tourchaines.</p> <p>107–108 т-т.кінцевапоза.</p>

ВИСНОВКИ

Таким чином занурившись в історію українського війська та інших, можна з легкістю виявити найяскравіші причини війни – поділ територій, винищення племен, націй, які чинили опір. Протягом всього часу українські військові були одними з найсильнішими, найкмітливішими та одними з героїчними в усій історії людства. Вони першими освоїли метод окопування землі, їх боялися багато інших сильних армій світу, вони знали кошовність свободи і билися за нашу сучасну незалежність та наші території.

Також у роботі ми розглянули 3 сучасних метода ведення війни, починаючи з класичної війни, де витрати і втрати обох сторін можуть бути

дуже великими, як матеріальними, так і людськими. В сучасному світі оберти набирає гібридна війна, яка несе в собі більше не фізичне знищення противника, як більше підкорення та використання його накопичених ресурсів. З 2014 року ми самі стали прямими свідками початку такого виду війни на сході України, яка через деякий час переросла у класичну війну з повномасштабним вторгненням на всю територію країни.

Прочитали твори Е. Ремарка та А. Тор, які були написані на реальних подіях, уявили, що таке війна та які асоціації вона несе. Розглянули образ людини війни і війну в музиці М. Ріхтера, у якого можна прожити усі емоції, події та переживання за допомогою його композицій. Поринули у світ образотворчого мистецтва, де своїми очима побачили, що так війна і що вона в собі несе, за допомогою П. Пікассо. Подивилися фільми про події в Україні В. Манського, відчувши цю присутність за одним столом, поки йшов фільм. Перейшли до практичного етапу цієї роботи, яка побудована на правді, на людській долі та подіях сучасного світу

Щодо моєї особистої думки, то хотілося додати, що людина звикає з часом до всього, адаптується, але спогади, якість відлуння залишається з ним на все життя. Тільки проживши такі моменти, втративши щось, тільки тоді ми можемо зробити висновки, що важливо у цьому житті насправді, а що ні для кожного з нас. Обравши назву творчого проекту «Сила тяжіння 2014-2022» мені хотілося підкреслити саме людей війни, що вони відчувають, проживають, як може бути тяжко і боляче втрачати свій фізичний дім, місто, де ти народився чи добився якихось успіхів, але важливіше, які люди поруч з тобою, хто тебе підтримає, допоможе і віддасть останнє, що він має. А дім – це ти, де ти знаходишся, там і твій дім.

А образ людини війни, на мою думку, завжди буде привертати увагу митців, яких цікавлять стан людини та життя, які впливають або впливали на хід історії. Сьогодні людина війни — це не тільки загнічена і виснажена людина, а ще сильна, яка може контролювати свої емоції, переживання та в якій змінилися цінності до життя. Цей образ приходить до душі, бо він

відображає складний історичний шлях України до своєї незалежності, яку сьогодні знає весь світ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Бондаренко В. Г.* Історія України. Львів, 2017. 153 с.
2. *Боряк Г.* Українська ідентичність і мовне питання в Російській імперії: спроба державного регулювання : (1847–1914) : зб. док. і матеріалів / Ін-т історії України НАН України, Центр. держ. іст. архів України ; — Київ : Кліо, 2015. — 807 с. : іл. —(Програма «Українська книга»).
3. *Біленчук П., Обіход Т.* Небезпеки ядерної злочинності: аналіз вітчизняного і міжнародного законодавства. Юридичний вісник України. 2017. 20-26 жовт. (№ 42). С. 14–15.
4. *Дзюба І. М. , Жуковський А.І. , Романів О. М.* [та ін.] Енциклопедія Сучасної України. Том 4. В-Вог / Національна академія наук України, Наукове товариство ім. Шевченка, Інститут енциклопедичних досліджень НАН України ; — Київ : Поліграфкнига, 2005. - 699 с.
5. *Лисенко О.Є.* Сторінки воєнної історії України: Зб. наук. статей; — Київ.: Інститут історії України НАН України, 2015. — Вип. 17. — 246 с.
6. *Литвин В. М.* Енциклопедія історії України : у 10 т.; НАН України, Ін-т історії України. Київ : Наук. думка, 2005. Т. 9. 944 с.
7. *Матяш І. Б.* Діяльність Надзвичайної дипломатичної місії УНР в Угорщині : історія, спогади, арх. док. / І. Матяш, Ю. Мушка. – К. : Києво-Могилян. акад., 2005. – 397, [1] с. – (Бібліотека наукового щорічника «Україна дипломатична» ; вип. 1).
8. *Мозолевський Б. М.* Скіфський степ / Б.М. Мозолевський. — К: Наукова думка, 1983. — 198 с. сторінка 21
9. *Ремарк Е.* «На Західному фронті без змін» 1929 р.
10. *Тор А.* «На глибині моря» 2012.
11. *Щербаківський В.* Формування української нації. Нарис праісторії України/ В.Щербаківський. – Нью — Йорк: Гове — рля, 1958.—147с.
12. *Яковлева Д.В.* III Міжнародна науково-практична конференція »Людина, суспільство, політика: актуальні виклики сучасності»: 12–13 лют. 2016 р. — Одеса : Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.», 2016. — 183 с.

13. Крок у науку: Збірник статей III Всеукраїнської наукової шкільної конференції 15–16 січня 2018 року. – Т. 1. – Дніпро: ТОВ «РоялПринт», 2018. – 392 – 453 с.
14. Софія Київська: Візантія. Русь. Україна. Вип. II. Київ, 2012. 464 с.
15. Richter, Max (8 July 2016). «MillionsofusknewtheIraqWarwouldbe a catastrophe. Whydidn'tTonyBlair?»
16. *ІванКрип'якевич, Богдана Гнатевич[та ін.]* «Історія українського війська (від княжих часів до 20-х років ХХ ст.)» (вид. 1992) [Електронний ресурс]. — Режим доступа: https://web.archive.org/web/20150226012734/http://chtyvo.org.ua/authors/Kryp_iakevych_Ivan/Istoriia_ukrainskoho_viiska_vyd_1992/ — Загл. з екрана (дата звернення 27.09.2022)
17. *Манський В.* «Рідня» [Електронний ресурс]. — Режим доступа:— <https://moviegram.com.ua/ridni-manskohe/> — Загл. з екрана (дата звернення 04.10.2022)
18. «*Період античності*» [Електронний ресурс]. — Режим доступа:— <https://sites.google.com/view/lessons-zv/%D1%96%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F>—Загл. з екрана (дата звернення 27.09.2022)
19. «*Історія українського війська*» [Електронний ресурс]. — Режим доступа:—Захист України - Історія Українського війська (google.com)— Загл. з екрана (дата звернення 29.09.2022)
20. «*TheEuropeofDystopiaArtAftertheSecondWorldWar*» [Електронний ресурс]. — Режим доступа:— https://www.museoreinasofia.es/sites/default/files/salas/informacion/401_eng_web_cuadernillo.pdf—Загл. з екрана (дата звернення 15.10.2022)
21. «*ThePsychologyofWar. Whydohumansfinditsodifficulttoliveinpeace?*» [Електронний ресурс]. — Режим доступа:—<https://www.psychologytoday.com/us/blog/out-the->

darkness/201403/the-psychology-war—Загл. з екрана (дата звернення 02.11.2022)

ДОДАТКИ

Додаток 1

Покоління війни	Форми і засоби ведення війни	Приклади війни
Війни першого покоління	Лінійна тактика ведення бойових дій. Застосовується вогнепальна зброя.	Війни XVI-першої половини XIX ст. Апогеєм і класичним прикладом конфліктів першого покоління є наполеонівські війни.
Війни другого покоління	Позиційна війна з масовим використанням нарізної зброї і людської сили. Використовуються кулемети, здійснюються масовані артобстріли, розпочинається розробка і використання перших взірців зброї масового ураження. Незважаючи на переважно позиційний, окопний характер війни, широкого застосування набуває залізниця, що надає можливість швидкого переміщення військ	Громадянська війна в США (1861-1865 рр.) тат Перша світова війна (1914-1918 рр.)

	на важливі ділянки фронту.	
Війни третього покоління	Науково-технічний прогрес призвів до широкого використання бронетехніки і авіації, що надало змогу вести маневрову війну на тактичному і оперативному рівнях. Окрім того, значного поширення набула зброя масового ураження (хімічна, бактеріологічна, ядерна). Мають місце перші спроби застосування кліматичної і сейсмічної зброї.	Друга світова війна (1939-1945 рр.), а також ряд збройних конфліктів періоду «холодної війни» (1946-1989 рр.).
Війни четвертого покоління	Широко застосовуються новітні, високоточні системи озброєнь, інформаційні технології. Поле бою поширюється на інформаційний простір (включно з кіберсферою). Бойові дії ведуться переважно невеликими, технологічно оснащеними військовими підрозділами, широко застосовуються сили спеціальних операцій. Ключове значення має технологічна перевага над противником. Ядерна зброя відіграє роль фактору стримування. Збільшується вірогідність застосування сейсмічної і кліматичної зброї.	Гібридні та мережево-центричні війни.

Додаток 2

Додаток 3

Додаток 4

